

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DEPARTAMENT POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. (22) 661 12 77

www.mrpips.gov.pl; e-mail: sekretariat.dps@mrpips.gov.pl

DPS-VII.5130.55.2020.IR

Warszawa, dnia 5 maja 2020 r.

Pani

Renata Durda

Przewodnicząca Rady Superwizorów

w zakresie przeciwdziałania przemocy

w rodzinie

Instytut Psychologii Zdrowia

Polskiego Towarzystwa Psychologicznego

Szanowna Pani Przewodnicząca,

uprzejmie dziękuję za nadesłane do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej rekomendacje dotyczące działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa COVID-19. Przedstawione przez Panią propozycje działań wpisują się w pewnej mierze w zakres podjętych przez Ministerstwo inicjatyw w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Sytuacja alienacji związana z obecnie panującym stanem epidemii i zasadami dotyczącymi ograniczeń w przemieszczaniu się, może być szczególnie trudna dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Taki stan nie uzasadnia jednak wstrzymania udzielania wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, a jedynie wymusza zmianę sposobu i form udzielnej pomocy, czego wymaga zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego zarówno osób i rodzin doświadczających przemocy, a także osób realizujących zadania związane z procedurą „Niebieskie Karty” w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2.

W polskim porządku prawnym od lat istnieje system wsparcia osób doświadczających przemocy w rodzinie. W ramach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mogą one uzyskać wsparcie w formie:

- poradnictwa psychologicznego, medycznego, prawnego, socjalnego, interwencji kryzysowej i wsparcia,
- bezpłatnej pomocy w postaci zapewnienia bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,

- zakazania kontaktowania się sprawcy przemocy z ofiarą oraz nakazania opuszczenia przez sprawcę lokalu mieszkalnego bez względu na fakt, czy jest on jego właścicielem czy też nie,
- uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego określającego przyczyny i rodzaj uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy,
- objęcia pomocą w ramach prac zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w związku prowadzoną procedurą „Niebiskie Karty”.

W Polsce istnieje również sieć placówek zapewniających pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie, takich jak np. specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej czy domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

Mając na względzie, że sytuacja alienacji związana z obecnie panującym stanem epidemii i zasadami dotyczącymi ograniczeń w przemieszczaniu się może być wyjątkowo trudna dla osób doznających przemocy, w dniu 3 kwietnia 2020 r. Pani Iwona Michałek – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wystąpiła do samorządów gminnych i powiatowych z apelem uwrażliwiającym na konieczność reagowania na akty przemocy w rodzinie. W piśmie tym wyrażono pełne zrozumienie, że zapewnienie w tym okresie sprawnego funkcjonowania instytucji i organizacji samorządowych, może być szczególnie utrudnione, niemniej jednak osoby doznające przemocy w rodzinie nadal powinny mieć przekonanie, że mogą liczyć na wsparcie lokalnych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W piśmie m.in. zaapelowano o kontynuowanie działań zapewniających ochronę osób krzywdzonych przed przemocą, zwracając uwagę, że obecna sytuacja wymusza zmianę sposobu i form udzielnej pomocy w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa COVID-19. Podkreślono również, że zasadne jest nawiązanie kontaktów z tymi rodzinami, w przypadku których w ostatnim czasie zakończono prowadzenie działań w ramach procedury „Niebiskie Karty”, w celu sprawdzenia czy obecna sytuacja nie wpłynęła negatywnie na stan bezpieczeństwa osób wcześniej krzywdzonych. Podkreślono również konieczność absolutnej ochrony i bezwzględnego bieżącego monitorowania sytuacji tych rodzin, w których została wszczęta procedura „Niebiskie Karty” w odniesieniu do dzieci doświadczających przemocy. Zwrócono również uwagę na szczególnie istotną i pomocną w obecnej sytuacji ofertę wsparcia licznych lokalnych i ogólnopolskich telefonów zaufania dla osób doświadczających przemocy w rodzinie (całodobowa, bezpłatna, ogólnopolska infolinia prowadzona jest również ze środków budżetu

państwa w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020).

Ponadto Ministerstwo opracowało *Wytyczne dotyczące sposobu organizacji Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Roboczych oraz realizacji procedury „Niebieskie Karty” oraz dla pracowników socjalnych do pracy z rodzinami, które przejawiają problemy opiekuńczo-wychowawcze w związku z epidemią wirusa SARS-CoV-2*, które zostały przekazane do samorządów lokalnych za pośrednictwem służb wojewody.

W wytycznych zawarto szereg wskazań dotyczących funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, a także udzielania wsparcia osobom krzywdzonym. Wśród szeregu wskazań znalazło się m.in.:

- zalecenie ograniczenia działalności zespołów interdyscyplinarnego do niezbędnych zadań wykonywanych za pomocą zdalnych środków komunikacji,
- wskazanie, aby grupy robocze pracowały w formie: rozmów telefonicznych/video konferencji/korespondencji mailowej czy innej formy korespondencji elektronicznej,
- zalecenie, aby po ustaleniu indywidualnego planu pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie i jej rodziny, wyznaczono jednego przedstawiciela grupy roboczej do kontaktu z osobą doświadczającą przemocy w rodzinie (tzw. opiekuna osoby doznającej przemocy – preferowany pracownik socjalny) oraz jednego przedstawiciela grupy roboczej do kontaktu z osobą stosującą przemoc (tzw. opiekuna osoby stosującej przemoc – preferowany Policjant) i na bieżąco monitorowano sytuację rodziny, o ile to możliwe, za pośrednictwem rozmów telefonicznych lub dostępnych środków komunikacji elektronicznej,
- zalecenie zobowiązania osoby doświadczającej przemocy w rodzinie i będącej w procedurze „Niebieskie Karty” do przekazywania na bieżąco telefonicznie informacji o swojej sytuacji,
- wskazanie, aby przy bezpośrednich kontaktach z rodzinami doświadczającymi przemocy w rodzinie stosować odpowiednie środki bezpieczeństwa przed zakażeniem,
- zalecenie dokonania rozeznania i przekazania osobom doświadczającym przemocy informacji o miejscach i instytucjach, które udzielają wsparcia specjalistycznego (np. psychologicznego czy prawnego), w szczególności poradnictwa specjalistycznego udzielanego za pomocą rozmów telefonicznych czy komunikacji elektronicznej,
- zalecenie zgłaszania konieczności interwencji Policji w przypadkach podejrzenia eskalacji przemocy,

- wskazanie do objęcia rodzin, w których przemocy doświadczają dzieci szczególną ochroną i bezwzględną koniecznością bieżącego monitorowania sytuacji.

Przy bezpośrednich kontaktach z rodzinami doświadczającymi przemocy w rodzinie zalecono stosowanie zaleceń kierowanych do pracowników socjalnych, którzy pracują z rodzinami przejawiającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze m.in. monitorowanie sytuacji w rodzinach w szczególności w zakresie:

- zapewnienia przez rodzinę produktów żywnościowych i ciepłego posiłku,
- stanu zdrowia członków rodziny i zapewnienia dzieciom opieki medycznej w sytuacji, gdy zachodzi taka potrzeba,
- zapewniania dzieciom środków higienicznych do codziennego użytku.

W dniu 3 kwietnia 2020 r. skierowano również pismo do urzędów wojewódzkich z prośbą o stworzenie baz danych dotyczących obecnego wsparcia osób doświadczających przemocy w rodzinie na poziomie lokalnym:

- bazy dotyczącej obecnego funkcjonowania placówek zapewniających schronienie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie na terenie województwa w szczególności czy funkcjonujące dotychczas placówki nadal są w gotowości do świadczenia wsparcia w formie schronienia i czy placówki te opracowały wewnętrzne procedury dotyczące funkcjonowania w związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa związanego z rozprzestrzenianiem się wirusa COVID-19, w tym procedury dotyczące przyjmowania nowych osób do placówek;
- bazy dotyczącej oferty poradnictwa specjalistycznego (w szczególności psychologicznego czy prawnego) dla osób doświadczających przemocy świadczonego przy użyciu zdalnych środków komunikacji np. telefonicznie czy mailowo.

Obydwie bazy danych udostępniane są na stronach internetowych urzędów wojewódzkich.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki społecznej zwróciło się również z prośbą do wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich o przekazanie informacji o funkcjonowaniu bezpłatnej aplikacji *Twój Parasol* do zespołów interdyscyplinarnych. Aplikacja na telefon umożliwia m.in. dyskretny kontakt z wcześniej skonfigurowanym adresem email, a także możliwość szybkiego wybrania telefonu alarmowego w nagłych przypadkach, jak również zawiera informacje, które mogą być pomocne osobom krzywdzonym np. z zakresu prawa. W opinii Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej aplikacja ta może być szczególnie przydatna w obecnym czasie, zwłaszcza

w kontekście utrudnionej komunikacji ze służbami i konieczności zachowania dyskrecji w sprawach przemocy.

Ponadto wprowadzono do pakietu pomocowego „Tarcza Antykryzysowa” zapis umożliwiający eksmisję sprawców przemocy w rodzinie również w czasie epidemii wirusa COVID-19. Zgodnie z przepisami w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii koronawirusa nie wykonuje się tytułów wykonawczych nakazujących opróżnienie lokalu mieszkalnego, co mogłoby mieć negatywne konsekwencje w przypadku występowania problemu przemocy w rodzinie. W opinii Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, dla skutecznej ochrony życia i zdrowia osób doznających przemocy w rodzinie niezbędnym było wprowadzenie zmian w tym zakresie.

Wyrażam nadzieję, że mimo ograniczeń w sprawnym funkcjonowaniu instytucji i organizacji publicznych w związku z wprowadzonym stanem epidemii, obecne zaangażowanie wszystkich osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w sektorze publicznym, jak również pozarządowym sprawi, że osoby krzywdzone, będą mogły liczyć na stosowne wsparcie.

Kończąc składam serdeczne podziękowania za profesjonalne spojrzenie na rozwiązywanie problemów społecznych w tak szczególnej sytuacji, z jaką teraz przyszło się zmierzyć. Przekazuję również szczerze wyrazy uznania dla całego Zespołu zaangażowanego w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie z nadzieją na dalszą współpracę.

Z poważaniem,

Marzena Bartosiewicz

Zastępca Dyrektora

Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej

/-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/